Published and distributed under permit (No. 701), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.




# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 95. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 23-го ЦВІТНЯ, 1921.

VOL. XXIX. No. 95. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, APRIL 23, 1921. THREE CENTS


## Побільшують американську армію.

ВАШІНГТОН, 21. цвітня. — Буджетовий комітет палати послів американського конгресу визначив на армію таку суму, що вона вистарчить на 166-тисячну рмію.

Попередний конгрес ухвалив був видатки на 156-тисячну армію; значить новий конгрес заявляється за побільшеннем армії о 10 тисяч. Ухвала попередного конгресу не стала законом, бо бувший президент Вилсон не підписав ухвали, хоч сего треба було, бо ухвалу повзято в послідній хвилі перед покінченнем його урядовання.

Нова ухвала визначує на армію коло 330 міліонів долярів.

Американська армія має тепер коло 235 тисячі жовнірів. Секретар війни Вікс домагався, щоби комітет буджетовий ухвалив видатки на 183 тисячі жовнірів, але комітет спротивився сему і остаточно погодилися на 166 тисяч.

## ГОРЯЧА ДЕБАТА В СЕНАТІ НАД ІМЕНОВАННЄМ АМБАСАДОРА ДО АНГЛІЇ.

ВАШІНГТОН, 21. цвітня.—Хоч під обрадами сенату не була справа іменовань ріжних урядників, котрі мають бути потверджені сенатом, мимо сего підчас нинішного засідання вивязалася горяча дискусія над іменованнем полковника Гарвея амбасадором до Англії.

Сенатор Гарисон з Місісіпі остро критикував іменованне сего чоловіка на представника Америки перед англійським урядом. Він називав Гарвея мстивим, самоустановленим, нетолерантним політичним припадком, котрий завдячує своє іменованне на становище амбасадора нічому инчому, як своїм безпощадним нападам на бувшого президента Вилсона. Він закидав Гарвейови, що одинока річ, яку він вміє добре робити, се писати зідливі, злобні, саркастичні статі, як він звертав проти кождого визначного чоловіка. Всі його напасти на Вилсона виходили з особистих мотивів, а в тій боротьбі не цофався він перед нічим, навіть перед представлюваннем Вилсона божевільним чоловіком.

Кількох сенаторів, межи инчими сенатор Рід, виступали в обороні полковника Гарвея. Сенатор Лодж закидував Гарисонови, що з огляду на те, що іменованнє Гарвея уже потверджене, сенатор Гарисон нападає не на приватного чоловіка і не на члена якоїсь партії, але на урядника і офіціяльного представника Злучених Держав поза границями краю.

## ЗЕЛІЗНИЧА РАДА ЗАКИДАЄ СУДОВИ ПОМИЛКУ.

ШІКАҐО, 21. цвітня. — Зелізнича Робітнича Рада розбирала нині справу Атланта, Бермінґгем енд Атлентик Рейлровд; ся зелізниця попала свого часу в банкротство і пішла під заряд ревівера, котрий зараз обнижив робітникам зелізниці робітничу плату. Коли робітники віднеслися до суду, судця признав ресіверови право обнижати заплату; коли однак прийшло до впровадженн в життє знижки заплати, робітники вийшли на страйк, котрий треває ще й до тепер.

Федеральна Робітнича Зелізнича Рада, розібравши справу, заявила, що ресівер на свою руку не мав права обнижати заплати зелізничим робітникам, бо на се не дістав дозволу від Зелізничої Робітничої Ради, як сего вимагає ухвалений минувшого року перевозовий закон (Транспортейшен Ект). Тому Рада заявляє, що судця, котрий признав ресіверови зелізниці право знижати робітничу заплату, не порозумів добре перевозового закона і пояснив його невідповідно. Вирок суду тим більше гідний пожалування, що через нього робітники вийшли на страйк.

Признаючи однак рішенне суду правосильним, Зелізнича Рада пропонує ресіверови, щоби він відбув ще раз конференції з робітниками про справу заплати, а на случай незгоди віднісся щераз до Зелізничої Ради. Рада ганить також робітників зелізничих за починаннє страйку без відкликування вперед до Зелізничої Ради.

## ХОЧУТЬ ОБНИЖАТИ ЗАПЛАТУ БУДІВЛЯНИМ РОБІТНИКАМ В ШІКАҐО.

ШІКАҐО, 21. цвітня. — Будівничі проголосили нині, що з днем 30 цвітня викидають з роботи всіх будівляних робітників, як що будівляні юнії не згодяться скорше на 20-процентову знижку всім фаховим робітникам та 30-процентову знижку нефаховим робітникам. Заява будівничих має значіння ультіматум, котре має на ціли примусити робітників приняти нові контракти на місце старих, котрі обовязують до 1. мая сего року.

Обчисляють, що лакавт будівляних робітників здержить роботу на будівлях, котрих вартість виносить яких 10 міліонів долярів.

## ЮНІЇ ВІДКИДАЮТЬ ОБНИЖЕННЄ ЗАПЛАТИ.

НЮ Йорк, 21. цвітня. — Сорок чотири льокалі робітничої юнії робітників, занятих по фабриках паперу, постановили відкинути предложену фабрикантами знижку заплати, котра мала виносити 30 процент.

## БОСТОНСЬКІ ЮНІЇ АҐІТУЮТЬ ЗА ВІДБИРАННЄМ БАНКОВИХ ОЩАДНОСТИЙ.

БОСТОН, 21. цвітня. — Страйковий комітет обєднаної робітничої ради приняв нині резолюцію, в котрій радить робітникам вибирати свої ощадности з банків. Секретар комітету наклонив комітет до такої ухвали, заявивши, що всі фабриканти дістали приказ від банків обнижати заплату своїм робітникам, та що вони мусять се зробити, без огляду на те, чи хочуть, чи ні, бо інакше банки не дадуть їм вести бизнесу.

## ТИСЯЧІ ЇЗДЯТЬ ДАРОМ.

Генеральний прокуратор стейту Ню Джерзи зарядив, щоби джитнева компанія міста Кемден, котра недавно збанкротувала, перестала вести бизнес, поки не буде зреорґанізована. У виду сего зарядження джитневі авта компанії виїхали на місто за написями, оповіщаючими, що нині їзда даром. Тисячі людий всідали в сей день на джитні, і на них дійсно не побирано заплати за їзду. Зате коло виходу з автомобілів були уміщені скриночки, до котрих кождий подорожний кидав добровільний даток в такій висоті, як йому подобалося. Кажуть менажери, що в той спосіб джитні робили добрий бизнес, бо майже всі пасажири кидали добровільні дармі, і то дуже часто більше як побираних давнійше сім центів.

## ЗАПОМОГОВА АКЦІЯ СЕРЕД УКРАЇНЦІВ В РОЧЕСТЕРІ.

Як доносить часопись „Ді Рочестер Геролд", з дня 11. цвітня, рочестерські Українці прилучилися до акції Українців з других місцевостий і ухвалили на зборах, що відбулися дня 10. цвітня, домагатися від Ліґи Народів безпроволочного відкликання польських військових сил зі Східної Галичини, а тяжке з Холмщини, Волині, Поділя і Полісся та уможливити українському населенню сего краю завести такий уряд, якого вони самі хочуть. Акцію почато на зборах, що відбулися при участи понад 500 Українців в греко-католицькії церкві св. Йосафата на Гадсон Авеню. Ухвалено також резолюцію, щоб Злучені Держави і всі аліянтські держави признали Україну як независиму републику. Резолюція домагається признання Українцям права самоозначення через аліянтів та Ліґу Народів, бо Українці хочуть оснувати независиму републику. В резолюції кажеться, що сусідні імперіялістичні держави: Польща, Росія і Румунія не дають Українцям завести самостійну державу. Повний текст ухвалених резолюцій ухвалено вислати до президента Ліґи Народів і до урядів Англії, Франції і Злучених Держав.

Як каже далі ґазета, за сею резолюцією стоїть 5 тисяч рочестерських Українців, зорґанізованих в ріжні товариства. Д. Братусь дав на зборах сумний опис умов в старім краю і закликав в горячих словах до сильного протесту проти польської окупації галицької території. Його слова були переважно оперті на листах, які місцеві Українці дістали від своїх знакомих в Галичині.

За признанием України говорив Михайло Рудий. Його резолюції приняли зібрані зі запалом. Предсідателем зборів був Микола Мурашко.

## ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВЕЛИКОГО МІСЬКИЙ КАСІЄР БОСТОНУ СПРОНЕВІРЕННЯ.

Томас Одейлі, касієр в уряді міського скарбника, признав перед судовими властями, що він спроневірив коло 40,000 долярів міських гроший та що він не має ніякого способу повернути містови заподіяну шкоду. Спроневірені гроші стратив на біржевій спекуляції. Він має бонд в бондовій компанії на всего 20,000 долярів. Цікаво, що мейор міста Бостону призначив Одейлі, щоби він заняв місце міського скарбника, котрий помер пару місяців тому.

## ПРОҐІБІЦІЯ КОШТУЄ МІСТО НЮ ЙОРК ТРИ МІЛІОНИ ДОЛЯРІВ РІЧНО.

Поліційний комішенер міста Ню Йорку заявив ґазетярам, що місто Ню Йорк буде незадовго зовсім „сухе". Завдяки мірам, предпринятим поліційним урядом, покінчено перекупства поліційних властий салюністами. Тому комішенер має надію, що ті припаси горячих напоїв, які тепер є в місті, незадовго вичерпаються, а нові не прийдуть через остру контролю поліції. Однак поліційний комішенер каже, що боротьба проти противників проґібіції буде коштувати місто Ню Йорк яких три міліони долярів річно. Инчий урядник міста обчисляє, що само оплаченне присяжних суддів для суджения всіх переступств проти проґібійного закона буде коштувати місто не менче 24 міліонів долярів.

## ПОЛІЦІЯ ПЕРЕХВАЛЮЄТЬСЯ, ЩО ВОНА ПІЙМАЛА ВИНОВНИКА ВИБУХУ НА ВОЛ СТРІТ В НЮ ЙОРКУ.

Поліційні власти в місті Скрентоні кажуть, що поліція доконала дуже важного арештовання через спійманнє Тіта Люіґо, котрого арештовано за утечу перед військовим затягом. Вони дають до зрозуміння, що Люіґо вмішаний в справу вибуху на Вол стріт в Ню Йорку дня 16. вересня минувшого року, від котрого погибло коло 40 людий. Поліція каже, що виглядом своїм Люіґо зовсім підходить до опису візниці, котрий їхав возом, що віз динаміт.

## АВТОМОБІЛЕВИЙ ВИПАДОК ЗМІВ РОДИНУ З ЛИЦЯ ЗЕМЛІ.

На так званім перехрестю Дей коло міста Трентону, в стейті Ню Джерзи, поспішний поїзд наїхав на автомобіль, котрим їхала родина з пяти осіб, а саме Френсиз Кенеді, земельний купець з Трентону, його жена, його дочка, два сини та сестрінець. Наслідки зударення були такі, що батько і мати родини, один син і дочка погибли на місци, а другий син та сестрінець лежать в шпитали безнадійно хорі. Лише сестрінець може мати надію на виздоровленнє.

Так як він лежить без памяти, то причина події не відома. Припускають лише, що сестрінець бачив поїзд, і хотів його перегнати, але чи тому що недоцінив відлеглости чи тому що автомобіль поховзнувся на шинах, поїзд наїхав на автомобіль, розторощив його, потяг зі собою перед автомобіля кільканайцять ярдів та викинув в рів коло тору. Машиніст каже, що він побачив автомобіль на торі в послідній хвили так, що він ніяк не міг здержати поїзду.

## ПРОФ. МАСАРИК УСТУПИВ З УРЯДУ ПРЕЗИДЕНТА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

ЛОНДОН, 21. цвітня. — Сюди наспіла нині з Праги, столиці Чехословаччини, телеґрама, яка доносить, що професор др. Тома Ґ. Масарик зрезиґнував зі свого становища президента чеськословацької республіки.

Причиною уступлення проф. Масарика з президентури є нездужанне.

Др. Едвард Бенеш, дотеперішній чеськословацький міністер заграничних справ, буде тепер премієром і буде заступати президента.

## ФРАНЦІЯ ПРИГОТОВЛЯЄ НОВУ ВІЙСКОВУ ВИПРАВУ НА НІМЕЧЧИНУ.

ПАРИЖ, 21. цвітня. — Вчера була нарада комітету, назначеного кабінетом для окупації німецьких територій. В тій нараді взяв участь Люшер, міністер увільнених країв, і маршал Фош. Вони радили над пляном окупації німецької углевої области Рур. Свої пляни передали вони премієрови Бріяндови ,котрий їх предложить на конференції з британійським премієром Ллойдом Джорджем в Англії в сю неділю.

Фош є за тим, щоби Франція вислала до Рур 100,000 війска; а Анґлія і Бельґія мали-б вислати своїх жовнірів дуже маленько. Для сеї цілі Фош хоче, щоби покликано під оружє річник бранців з 1919 року.

Окупація области Рур була би не лише карною експедицією, але також для наложення і стягнення оплат від міст і з копалень та фабрик на цілі военного відшкодовання аліянтам.

## ТРОЦЬКИЙ ЗАПОВІДАЄ НОВУ ВІЙНУ НА ЛІТО.

ЛОНДОН, 22. цвітня. — Телеграма до лондонського „Таймса" з Гельсінґфорсу, столиці Фінляндії, доносить, що Лев Троцький, російський совєтський міністер війни, сказав в промові до студентів у військовій школі в Москві, що большевицька армія має тепер міліони жовнірів і 150,000 офіцирів, та що вироби російських фабрик амуніції збільшились о 400 процент в минулому році.

Він додав, що в літі розслідить можливість виправи на сході і війни для відплати (пімсти) проти Польщі.

## ФРАНЦУЗАМ НЕ ВЕЗЕ З КОНТРОЛЕЮ НАД ВИВОЗОМ З НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 22. цвітня. — Над рікою Реном, в Німеччині, де аліянти заняли всі переходи для накладання оплат на експорт, повстав тепер великий натовп, застій і непорядок.

Причиною того є, що Французи не вміють перевести орґанізації. Німецькі урядники працюють, але провід французьких наставників нездатний.

Анґлійці у своїй части щойно нині зачинають контролю експорту.

## ВИСТАВИВ НА ПРОДАЖ СЕБЕ САМОГО.

В одній ґазеті в Канзас Сити появилося оголошенне такого змісту: „На продаж: молодий мущина; білий; добре образований; подорожував дуже богато; пильний робітник; готов продати себе тому, що дасть за мене найвисшу ціну, на певний протяг часу".

Показалося, що продати себе самого хоче Джек Флойд, 34-літний актор, котрий збанкротував зовсім і не має защо лічити своєї жени, котра лежить в шпитали хора на запальний ревматизм.

Як ґазетярі питалися, нащо він подав таке оголошенне до ґазети, він відповів: „Я беру на серіо кожде слово зі свого оголошення. Продам себе кождому, хто заплатить за мене досить. Я готов працювати чесно, поки не відроблю кождого цента заплаченої ним суми. Я хочу продатися скоро, бо моя жена дуже потребує гроший".

## Великий повстанчий рух на Україні.

### ТРОЦЬКИЙ ГРОЗИТЬ ПОВСТАНЦЯМ СПАЛЕННЄМ СІЛ, ОДНАЧЕ ПОВСТАНЦІ БЮТЬ СОВЕТСЬКІ ВІЙСКА. — ПОВСТАННЄ НА СИБІРІ ТЕЖ ЗРОСТАЄ.

ЛОНДОН, 22. цвітня. — Звідомлення, які сьогодня одержано в Лондоні, доносять про нові рухи повстанців на Сибірі і на Україні, якого большевики не були всилі здавити.

Звідомлення доносять, що советське правительство переслало ультимат до українських повстанців, щоби віддали своє оружє, заявляючи, що інакше їх села будуть спалені.

Одначе повстанці постановили піднести загальне повстаннє і завдати советським війскам сильну поражку.

На Сибірі совети наймають Хінців, Німців і Австрійців до боротьби проти повстанців.

## НІМЕЧЧИНА ПРОСИТЬ АМЕРИКУ О ПОСЕРЕДНИЦТВО В СПРАВІ ВІДШКОДОВАННЯ ДЛЯ АЛІЯНТІВ.

### НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВИСЛАЛО НОТУ ДО ВАШИНҐТОНУ, В ЯКІЙ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ПРИЙМЕ УСЛІВЯ ВІДШКОДОВАННЯ, ЯКІ ОЗНАЧИТЬ ПРЕЗ. ГАРДИНҐ.

БЕРЛІН, 21. цвітня. — Німецьке правительство звернулося з проценнем до правительства Злучених Держав, щоби воно згодилось посередничити між Німеччиною й аліянтами в справі военного відшкодовання.

Ноту до американського уряду підписав німецький премієр Ференбах і міністер заграничних справ Сімонс і передали її американському комішенерови Лоринґови Дреселеви, щоби переслав до Вашинґтону.

Нота, яка звертається до президента Гардинґа, звучить:

„В імени німецького правительства і німецького народу підписані мають честь просити президента Злучених Держав, мимо того що технічно ще істнує военний стан, щоби посередничив у справі відшкодовання і назначив суму, яку Німеччина має заплатити аліянтським державам і просять, щоби виєднав згоду аліянтських держав на таке посередництво.

„Підписані торжественно заявляють, що німецьке правительство радо прийметься, без оспорень або застережень, заплатити аліянтським державам яко відшкодованнє таку суму, яку президент по розгляненню і доходженню, може признати за справедливу і слушну. Вони формально зобовязуються виповнити щодо букви і духа всі приписи щодо відшкодовання, яке би президент означив.

„Вірячи в слушність сього прошення і безпеперечну щирість, інмецький нарід через своє правительство пересилає сей зазив до президента Злучених Держав, з повною надією, що він буде принятий, щоби визначити остаточну суму відшкодовання згідно з правом і справедливостю, та щоби пійти на зустріч сердечним бажанням всіх цивілізованих народів, аби оминути необчислимі наслідки примусових кроків, а поширити світовий мир.

Ференбах,
Сімонс."

## АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗГОДИТЬСЯ ПОСЕРЕДНИЧИТИ, КОЛИ НІМЕЧЧИНА ПРЕДЛОЖИТЬ ТАКІ ПРОПОЗИЦІЇ, ЩО БУЛИ БИ ПІДСТАВОЮ ДО ДИСКУСІЇ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 22. цвітня. — Американське правительство одержало німецьку ноту з прошеннем о посередництво між Німеччиною й аліянтами в справі означення для них німецького відшкодовання. Державний секретар Гюз відбув коротку конференцію, почім вислав відповідь на сю ноту, заявляючи, що місії посередництва, згідно з бажанием німецького уряду американське правительство не може приняти, одначе готове посередничити, як Німеччина предложить означені пропозиції, які були би відповідною підставою до дискусії.

## НІМЕЧЧИНА ВІДМОВИЛАСЬ ПЕРЕВЕЗТИ ЗАСІБ ЗОЛОТА ПІД АЛІЯНТСЬКУ КОНТРОЛЮ.

ПАРИЖ, 22. цвітня. — Німецьке правительство відмовилось перенести залоту резерву німецького державного банку до своїх відділів (бренчів) в Коблєнц і Кельн.

БЕРЛІН, 22. цвітня. — Засіб золота німецького державного банку (Дойтше Райхсбанк) виносив дня 15. с. м. 1.091,-598.000 марок.

Німецьке правительство заявило, що німецький державний банк не вивозив золота заграницю. Золоті марки, які вивезено через Швецію до Америки, се золото, яким Німеччина платила Швеції в часі війни за артикули поживи.

## СПРАВА ДОСТАВИ НІМЕЦЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛІВ АЛІЯНТАМ.

ПАРИЖ, 22. цвітня. — Аліянтська комісія военного відшкодовання оголосила урядове звідомленне про торговельні кораблі, які Німеччина віддала аліянтам.

Звідомленне каже, що німецький рапорт про кораблі, вже доставлені аліянтам, був неправдивий. Длятого самі Німці його відкликали. Перше вони заявили, що вже віддали аліянтам 4,600.000 тон торговельних кораблів вартости 7 біліонів (міліярдів) золотих німецьких марок, одначе тепер відкликуючи сей рапорт, заявили, що 700.000 тон було там вчислених помилково, а також було там доданих 1,800.000 тон, яких Німеччина не доставила, а які аліянти забрали підчас війни.

З уваги на те Німці предложать тепер нову оцінку торговельних кораблів, які одержали від них аліянти.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА. | |
|---|---|---|---|
| Three cents the copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates. | | В Джерзи Сити і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# Заговір проти робітничих юній.

**Перед Федеральною Зелізничою Робітничою Радою в Шікаґо, котра вже від довшого часу застановляється над заведенням одностайної плати для зелізничих робітників, виступив В. Джет Лок, економіст зелізничих робітничих юній, з дуже поважними закидами, зверненими не лише проти американських зелізниць, але й проти других великих предприємств, промислових і фінансових.**

**Він заявляє (і подає докази на свої закиди), що рух за обниженнем робітничої заплати зелізничим робітникам починається не від зелізниць, але сягає далеко дальше. Після нього порушуючим товчком цілого руху являються великі американські фінансові доми, великі банкирі, не більше як десять числом, осілі переважно в місті Ню Йорку.**

**Сі банкирі змовилися обезцінити наперед фармерські продукти, а осягнувши сю ціль, постановили зломати робітників, обезцінити їх роботу, зломати їх орґанізації. Взялися наперед до одної з найбільших робітничих груп, до робітників, занятих на зелізницях.**

**Але як могли банкирі зломити зелізничих робітників? Де в них на се є способи? Як банкирі можуть рішати про робітничу заплату для зелізничників?**

**Ось власне у відповідь на такі питання Лок дає дуже займаючі факти. Він виказує, що вичислених ним 12-тьох нюйорських банків повязалося з ріжними перевозовими та промисловими предприємствами. Зроблено се при помочи так званих „повязаних директорств". Система повязаних директорств се досить старий спосіб згуртовування капіталістичних предприємств в одну велику цілість, але набрала вона значіння та популярности допера в першім десятиліттю сего століття. Полягає вона на тім, що директори одної бизнесової компанії, щоби забезпечити собі згідність в поступованню зі сторони другої компанії, стараються впхати до її дирекції свого чоловіка, звичайно члена своєї дирекції. З першу се роблено в той спосіб, що директори першої компанії купували тілько шерів в другій компанії, щоби могти вибрати одного або більше директорів в ній; тепер се робиться уже без таких коштовних заходів, але просто на основі умови межи обома дирекціями, умовляючимися, що директор або директори першої компанії будуть вибрані до дирекції другої компанії, а зате дадуть місце в своїй дирекції представителеви другої компанії. Наслідок такого повязання директорства такий, що директор першої компанії, засідаючий в дирекції другої, не допустить, щоби ся послідна виступила в чімнебудь проти інтересу першої, а робила все, чого сей інтерес вимагає.**

**Се дуже важне головно в тих предприємствах, котрі стоять під публичною контролею уряду. Історія американських зелізниць дає нам такий примір: Коли будували зелізницю Юніон Песифик (в шістьдесятих роках минувшого століття) то компанія віддала будову зелізниці будівляній компанії по певній умовленій ціні по тілько а тілько від милі. На верх компанія була законна і з господарського становища корисна хочби тому, що ризико, получене з будовою нової зелізниці, було розділене на більше число людий. На ділі однак справа стала основою величезного скандалу: показалося, що властителями будівляної компанії були самі таки властителі зелізничої компанії. Як директори зелізниці ухвалили вони собі величезні суми за будову, обманюючи в той спосіб невинних людий, що вкладали гроші в зелізницю, і американський уряд, котрий потребував сеї зелізниці і дав як запомогу на її будову щось коло 12 мілїонів акрів землі.**

**Сей случай пояснить ролю повязаних директорств в теперішню пору. Як каже Лок, нюйорські великі банки повязані з дирекціями великих зелізниць, бо директори 12 банків є рівночасно директорами в 92 найбільших американських зелізницях; вони звязані з 20 компаніями, що роблять для зелізниць достави таких річий, як вугля, цементу тощо. Своєю системою повязаних директорств банки набрали такої сили, що вони просто трясуть цілою економічною будовою Злучених Держав.**

**Своєї великої сили вживають вони на безпощадне видушуванне зисків для себе; банки проголосили небувало високі зиски своїм шеровцям. Робітничі орґанізації, які підчас війни здобули собі кращі услівя праці, станули їм на дорозі, і банкирі постановили їх знищити.**

**Порішили почати від зелізничих робітників. Але біда з зелізничими робітниками в тім, що їх заплата не може бути змінена без згоди урядової федеральної зелізничої робітничої ради, що засідає в Шікаґо, а зелізниці не можуть підвисшати оплат за перевіз осіб та товарів без дозволу урядової комісії для межистейтової торговлі. З тої причини зелізниці взялися доказувати, що вони банкротують. Почали викидати робітників, хоч мали для них роботи подостатком; як каже Лок, за 9 місяців викинено зі самих варстатів понад 103 тисячі робітників. Роботу коло направи віддавали другим компаніям, нераз спеціяльно на те орґанізованим, до котрих відсилали робітників, прогнаних зі зелізничих варстатів. Декотрі зелізниці виразно забороняли своїм робітникам направляти попсуті вози і льокомотиви. Направляючим компаніям плачено в двоє і в трое тілько, що коштувала направа у власних варстатах зелізниць. В той спосіб розтрачувано гроші зелізниць, щоби доказати суспільности, що треба підвисшити тарифу за перевіз та обнизити заплату зелізничим робітникам.**

**Такі закиди робить економічний знаток зелізничих юній перед урядовою радою для плати зелізничим робітникам. Заким Релізнича Рада возьметься рішати справу зниження робітничої заплати, вона мусить розглянути закиди юній. Се слідство готово відкрити ще цікавійші факти, якими то способами орґанізуються ті самі капіталісти, що робітникам стараються відобрати право орґанізації.**

# Український Горожанський Комітет.

Був такий час у Львові, особливо в грудні 1918 р. і в першій половині 1919 р., коли само признавання до українства було получене справді з небезпекою. Більші і менші діячі з мирних часів пощезали з овиду, чи то опустивши Львів, чи вивезені до таборів інтернованих, чи просто сховавшися на печі, а тимчасом народ заповняв вязниці і табори та зачав гинути з голоду і від пошестей. Тоді найшовся у Львові між українською громадою гурток людий, який зумів узискати у польської влади дозвіл на зорґанізування „Горожанського Комітету" і зачав негайно горячкову працю повну посвяти і готову до найдальше ідучих жертв, щоби тілько облегчити долю нашим полоненим і інтернованим. Колись оцінить історія належно заслуги того гуртка людий і безліч їхньої безінтересовної праці, а імена: Федака, Студинського, Ганкевича, Целевича, Галущинського, Паньчищина, Куницького, Малецького, Голубцівної, Боберської і инших, будуть згадувані з глубокою пошаною як тих правдивих робітників, що серед найтяжчих для народа хвиль, заступали його своїми грудьми без огляду на те, чи завтра їх самих замкнуть або вивезуть. Отже тоді, коли всі инші українські товариства були приневолені припинити свою діяльність, повстала нова орґанізація: „Горожанський Комітет", чисто гуманітарна, яка згуртувала коло себе найкращі і найідейніщі одиниці, без ріжниці політичних чи суспільних поглядів, своєю працею зєднала собі повне довіре і вдячність у своїх, а навіть чужі мусять числитися з нею. Якжеж богато мають до завдячення сьому Комітетови українські полонені, інтерновані, їхні родини, зльокавтовані службовики, а по части й сироти, вони самі могли би се найкраще розповісти! Щоби до такої самої роботи загріти і всю провінцію постарався „Горожанський Комітет" о затвердження своїх статутів і рад би позасновувати скрізь окружні та місцеві „Горожанські Комітети".

Думаю, що се йому вдасться. Перша і дуже важна моральна користь з сього буде така, що може виведе деяких давніще голосних, а тепер заляканих одиниць з бездільности, які бояться селянинови не то пораду дати, але навіть з ним говорити. Може також дасть почин взагалі до обнови народнього життя, до віднови завмерлих товариств і се була би велика його заслуга.

А якщо йому вдасться роздобути засоби, щоби до кінця піддержати полонених, інтернованих і позбавлених хліба службовиків, то він сповнить світло своє завдання.

А відтак побачимо, де краще піде робота, чи в обновлених за його почином товариствах, чого собі треба би бажати, чи таки у нім самім: в першім случаю зможе — як тимчасова орґанізація і за велика з наміченим в статуті кругом ділання, — зліквідувати свою працю, лишити поле спеціяльним в кождій области товариствам і зійти з публичної арени з найкращим спомином у цілої суспільности, — в другім випадку мусітиме продовжувати свою діяльність аж до слушного часу.

**о. В. Лициняк.**

# ВІД У. Г. КОМІТЕТУ У ЛЬВОВІ.

## УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КОМІТЕТ,

**Львів ул. Руська ч. 3, II. поверх.**

Львів, 24. марта 1921.

До Хвальної Редакції „Свободи" в Джерзи Сіті.

В залученню пересилаємо ч. 21. і 22. дневника „Вперед", в якому є поміщені викази жертв американських Українців для старого краю. Просимо Хвальну Редакцію не відказати помістити сей виказ на сторінках Вашої часописі, із заміткою, що в найблизших днях появиться звіт за послідні місяці діяльности УГК, який Вам негайно буде пересланий. З гори дякуємо Вам за се й остаємо з поважанием

ЗА ВИКОНУЮЧИЙ ВИДІЛ У. Г. КОМІТЕТУ У ЛЬВОВІ:

**Др. Ст. Федак,** предс.,
**В. Целевич,** секретар.
(Печать).

### ВИКАЗ ЖЕРТВ

### АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ.

(За час від 1. лютого до 1. марта, 1921).

1) Комітет „Борцям за Волю" в Шикаґо, Ілл., 40.000 мп. для безробітних і 20.000 мп. на вдови і сироти.

2) Володимир Малевич з Питсбурґ, Па., на цілі УГК. 5 долярів, се є 3.325 мп.

3) Дмитро Филипович з Миннеаполів, Мінн., на вбогих 1 дол., се є 775 мп.

4) Українсько-американський Комітет в Ню Кенсингтон на потреби УГК. 350 дол., се є 217.650 мп.

5) Український Червоний Хрест у Верґевил, Алберта, Канада, 1.000 кан. дол. для жертв війни.

6) Український Народній Комітет у Филаделфії через гром. Т. Грицая на голодуюче населенне Східної Галичини 150 і 100, разом 250 дол.

7) о. Володимир Лотович, збірка від парохіян в Бруклині, для голодуючого населення Східної Галичини 12 дол., се є 8.160 мп.

8) Український Народній Комітет в Миннеаполіс через гром. Н. Грубріна на голодуюче населенне Східної Галичини 147 дол., се є 99.960 мп.

9) о. Ковалевський з Фол Ривер, Месс., 1 дол., на потреби УГК.

10) Степан Богун з Ню Йорку для голодуючих 5 дол., се є 3.700 мп.

11) о. М. Данилович з Миннеаполіс, Минн., (збірка в церкві св. Петра і Павла) 11 дол., се є 7.480 мп.

12) Запомоговий Комітет в Филаделфії, Па., від Тов. „Любов" і від Тов. св. Володимира на потреби УГК. 300 дол.

13) Запомоговий Комітет в Филаделфії для Гуцулів 100 дол., а для Богданка „на сорочку" 30.30 дол.

14) Запомоговий Комітет в Филаделфії на голодуючих з коляди 101.10 дол.

15) Український Комітет в Ґоргем, Норт Дакота, на допомогу голодуючим і сиротам 258.70 дол.

16) Шевченківський Робітничий Комітет у Вудлон на допомогу вдовам, сиротам і інтернованим 52 дол.

17) о. Іван Гундяк від парохіян в Литл Фолз, Н. Й., (збірка) 100 дол., се є 58.000 мп.

18) Урядники і робітники Українського Народнього Союза і щоденника „Свобода" в Джерзи Сити на потреби УГК. 110 дол.

19) Урядники УНК. в Питсбурґу на потреби УГК. 31.000 мп.

20) Тов. „Січ" ім. Богдана Хмельницького в Чикаґо на цілі УГК. на вдови і на сироти 160.000 мп.

21) Американсько-українське Бюро в Филаделфії на вдови і сироти 100 дол., се є 68.000 мп.

22) Кирило Піддубчишин від Українців в Джерзи Сиiті 80 дол., се є 56.800 мп.

23) Осип Фурдас з Янґставн, О., (переслав 50 долярів 38.000 мп.) на охорону дітий, на вдови і сироти, на УПТ., на УГА., і на Український Дім інвалідів. Гроші розділено на відповідні інституції.

24) О. Роздольський з Реджайна, Саск., Канада, 17.000 мп. на цілі УГК.

25) Український Запомоговий Комітет в Филадефії, через Петра Кирилюка на цілі УГК. 150 долярів, се є 107.027 мп.

26) Український Запомоговий Комітет в Гемтремк, Міш., 17.350 мп. на допомогу інтернованим.

27) о. Іван Кутський, збірка від парохіян в Ембридж, Па., 40 долярів на допомогу вдовам і сиротам.

28) Степан Лемішка з Вунсакет, Р. Ай., 70.400 мп., се є 98 дол., на допомогу інвалідам, вдовам, сиротам і інтернованим.

**Всім жертводавцям, які памятають на потреби і нужду старого краю і прислали свою лепту а зокрема всім тим Добродіям і Товариствам, які займалися збиранием сих жертв, складає У. Г. Комітет від імени всего потребуючого населення щиру подяку.**

Рівночасно просить УГК. усіх, хто на свою жертву не одержав поквітовання і чиї посилки не були оголошені в галицьких часописях, щоби подали се до відома У. Г. Комітету для реклямації.

Львів, 12. марта 1921.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КОМІТЕТ:

**Волод. Целевич,** секретар.
**Др. Степан Федак,** предс.,

# ЛИСТ ВІД ПОСЛА ТРИЛЬОВСЬКОГО.

Бувший посол до австрійського парляменту, звісний орґанізатор Січий на Гуцульщині і в цілій Галичині та один з лідерів галицької української радикальної партії, др Кирило Трильовський, тепер пробуває на вигнанню у Відні, де працює, орґанізуючи Січове Стрілецтво на чужині та видаючи українські книжки. Живе він там з родиною, без жадних доходів і, розуміється, у великій біді.

Свідчить про се хотяй би отсей, короткий лист, який одержав від дра К. Трильовський, предсідатель У. Н. Союза, д. Семен Ядловський.:

Відень, 28. марта, 1921.

Високоповажаний Вемпане!

Я маю в Америці богато знакомих і приятелів, та адрес їх не знаю.

Зводьте їх отже повідомити про мою адресу, а може нагадають собі на мене і на мою родину, котрим тут на чужині дуже тяжко жиється.

Так я дослужився по 36 літах праці для народа! Але рук не покладаю, а готую нові кадри Січових робітників — на цілу Велику Україну. Коби передержати лише критичний час, бо тепер при віденській дорожнечі (потреба на удержанне родини денно до 1,000 австрійських корон, не говорячи вже про убранне) можна легко з голоду умерти.

Сердечно здоровлю
**Др. Кирило Трильовський.**

Адреса д-ра К. Трильовського є така:

Dr. KYRYLO TRYLOWSKYJ,
Martinstrasse 13 II., T. 11
Vienna, XVIII
Austria, Europe.

# СОРОМНИЙ ПОЛЬСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ МИРОВИЙ ДОГОВІР.

Дня 18. марта с. р. підписано в Ризі **„мировий договір поміж Польщею і Росією та Україною".** Зміст сього договору такий:

Польща з одного, а Росія і Україна з другого боку, на основі підписаного в Ризі 12. жовтня, 1920, договору в справі вступних умов мира рішили розпочати мирові переговори і в тій ціли визначили в характері своїх уповноважнених: Уряд польської републики: Яна Домбського; Станіслава Каузіка, Едварда Лєховіча, Генрика Страсберґера і Лєона Васілевського; уряд російської і української советської соціялістичної републики у власнім імені; з уповажнення білоруського уряду советської соціялістичної републики: Адольфа Йоффе і Якова Ганецького, Емануіла Квірінґа, Лєоніда Оболеньского і Алексія Шумського. Уповноважнені зїхалися в Ризі і по виміні своїх повновластий згодились на отсі постанови:

**I. стаття.** Обі договорюючі сторони заявляють, що стан війни поміж ними кінчиться.

**II. ст.** Обі сторони згідно з засадою самоозначення признають незалежність України і Білоруси та годяться і рішають, що східні границі Польщі, отже границі поміж Польщею з одного і Росією, Україною і Білорусию з другого боку, творить лінія на загал згідна з границею визначеною в мирових преліміҥарах **з поправками в користь Польщі.** (Польща одержує ще Батурин, Радошковчі, часть турівської пущі і великі скравки біля Острога і на схід від Шумська в околицях Кременця на Волині). Подрібне визначенне і переведенне границі усталить мішана комісія, беручи під увагу місцеві господарські потреби і етноґрафічну приналежність. Кожда з договорюючих сторін обовязується відкликати протягом 14-ти днів по підписанню договору війска й адміністрацію з місцевостий, признаних противній стороні.

**III. ст. Росія і Україна зрікаються всяких прав і претенсій до земель, положених на захід від визначеної границі.** Зі свого боку Польща зрікається в користь України й Білоруси всяких прав (?) і претенсій (?) до земель, положених на схід від тієї границі. Справа приналежности спірних областий поміж Польщею і Литвою належить виключно до Польщі і Литви.

**IV. ст. З колишньої приналежности части польських земель до б. російської імперії не спадають на Польщу ніякі зобовязання і обтяження супроти Росії, з виїмкою передбачених сим договором і навідворот.**

**V. ст. Обі договорюючі сторони зобовязуються не вмішуватися у внутрішні справи другої сторони; здержатись від всякої пропаґанди і не підпирати ніякого оружного виступу проти одної з обох держав.**

**VI. ст.** обговорює подрібно умови опції горожан договорюючих держав. Заяви про вибір горожанства будуть складані урядовим представникам сеї держави, за якою дотична особа заявиться.

**VII. ст.** забезпечує особам інших національностий в Польщі, Росії, Україні і Білоруси, права **національних меньшостий;** містить зобовязання не мішатись до справ устрою і життя **церкви** та віросіпосідних громад **на области другої сторони** і запевнює свободу самостійного устроєння життя церков і релігійних товариств.

**VIII. ст.** Обі договорюючі сторони зрікаються обопільно звороту воєнних коштів і втрат, спричинених війною.

**IX. ст.** Кожда з договірних сторін запевнює горожанам другої сторони повну амнестію за політичні злочини і переступки. Амнестія розтягається на адміністраційно-карні діла і проступки полонених проти обовязуючих приписів. Особи підлягаючі амнестії будуть видані враз з актами державі, за якою вони заявились. Доходження, слідства і виконання вироків смерти здержується з хвилею підписання договору.

**XI. ст. Росія і Україна звертають Польщі отсі предмети, вивезені до Росії або України від дня 1. січня 1772 р.:** а) воєнні трофеї, б) бібліотеки, книгозбори археольоґічні і архівальні збори, діла штуки, памятки і предмети історичної, національної, артистичної, археольоґічної, наукової і загалом культурної вартости. Зворотови підлягають також архіви, що повстали від 1. І. 1772 до 9. XI. 1913., що відносяться до области польської републики. Кромі сього підлягають реевакуації наукові і шкільні лябораторії, кабінети і збірки, вивезені від початку світової війни до 1. X. 1915 р.

**XII. ст.** Обі договорюючі сторони признають, що державне майно, що є на території одної з договорюючих держав, або підлягає реевакуації до тієї держави, творить його неоспориму власність. В **користь скарбу польської держави переходять усі права і претенсії російського скарбу. Акти й документи, які стверджують се право переказує російський уряд польському.**

**XIII. ст.** Титулом активної участи в запасному фонді Державного Банку б. російської Імперії **одержує Польща 30 мілїонів в золоті або штабах** в реченци не пізніще, як в рік по ратифікації договору.

**XIV. ст. Правильно-дорожний зелізничий парк буде звернений Польщі в натурі, широкодорожній остає в Росії. Вартість зелізнодорожного майна означено на 29 мілїонів рублів золотом.**

**XV. ст.** обговорює реевакуацію до Польщі майна автономних урядів, господарських управ, інституцій та фізичних і правних осіб яке евакуовано з Польщі від 1. VIII. 1914 до 1. X. 1915 р.

**XVI. ст.** Росія і Україна зобовязуються перевести з Польщею розрахунок з титулу леґованих чи дарованих польським особам правним і фізичним фондів і капіталів, які силою обовязуючих приписів були в депозиті чи на рахунках в державних касах та кредитових інституціях б. Російської Імперії.

**XVII. ст. Росія і Україна зобовязуються перевести розрахунок з Польщею з приводу польських вкладів, депозитів і кавцій в російських і українських державних знаціоналізованих або заліквідованих кредитових інституціях та касах.** У відношенню до фізичних осіб Росія і Україна будуть узглядлнювати утрату части купної сили російської грошевої одиниці від 11. X. 1915 до дня закінчення розрахунків.

**XVIII. ст.** В ціли переведення розрахунків передбачених в попередніх статтях, буде створена мішана розрахункова комісія по 5 представників з кождого боку з осідком у Варшаві. Датою, на яку мають бути переведені розрахунки приймається 1. жовтня н. ст. 1915 р. Розрахунки усталюється в російських золотих рублях.

**XIX. ст. Росія і Україна звільнюють Польщу з відповільности за довги і всякого рода другі зобовязання б. Російської Імперії,** в тому числі за зобовязання, які повстали з емісії паперового гроша, касових знаків, обліґацій, серій і свідоцтв російського скарбу, з ґарантій уділених всякими інституціям і підприємствам та з ґарантійних довгів і т. д.

**XX. ст.** Росія і Україна зобовязуються признати, згідно з принципом найбільшого упривілеєння, автоматично Польщі і її горожанам усі права, привілеї і полекші в области реституції майна і відшкодовання втрат з часу революції, які були або будуть уділені якійсь третій державі.

**XXI. ст.** Заповідає переговори в справі торговельної і компензаційної умови, про виміну товарів і негайне приступлення до переговорів відносно консулярної, почтово-телеґрафічної, зелізничої, санітарної і ветеринарійної конвенції.

**XXII ст.** установлює умови транзиту до моменту заключення конвенції, при чому Польща застерегла собі право нормування умов транзиту для товарів німецького і австрійського походження.

**XXIII. ст.** Росія і Україна заявляють, що всякі зобовязання, приняті ними супроти Польщі, як також права позискані ними через нинішній договір відносяться до усіх територій, положених на схід від державної границі, очеркненої в 2. статі нинішного договору, які то території входили в склад б. Російської Імперії, а при заключуванню договору є репрезентовані Росією і Україною.

Спеціяльно, усі висше вичислені права іо зобовязання розтягаються на Білорусь, зглядно її горожан.

**XXIV. ст.** Нинішний договір підлягає ратифікації і стає правосильним з хвилею виміни ратифікаційних документів, оскільки він, або його залучники не обіймають відмінних постанов. Верифікація ратифікаційних грамот відбудеться в Минску протягом сорокпяти днів від дня підписання нинішнього договору. Усюди, де в нинішньому договорі або його залучниках згадується яко реченець хвилю ратифікації мирового договору, розуміється під тим хвилю виміни ратифікаційних грамот, на доказ чого повновласники обох договорюючих сторін власноручно підписали отсей трактат і засмотрили його своїми печатками.

Зладжено і підписано в Ризі дня 18. марта, 1921.

**Пер Ляшамбоді.**

# ГОСПОДАР І ВІЛ.

(Байка).

Один господар був свободі друг великий,
І зняти він хотів з вола ярмо на віки,
Але на той замір так віл йому сказав:
„Відколи я живу, я те ярмо тягав,
І батько мій носив, і всі діди носили;
Спасибі Богови, наш рід не збувся сили.
За ласку дякую; не був би я волом,
Якби я не схотів зістатись під ярмом".

I люди є такі—дурні, та ще й уперті:
Родилися в ярмі, в ярмі хотять і вмерти.

Переклав **Вол. Самійленко.**

Пер Ляшамбоді (Pierre Lachambeaudie) се побіч Ляфонтена і Фльоріяна найславнійший байкописець Франції. Син убогого селянина з околиць Ліону уродився в 1807, а помер 1872. Свою славу завдячує він байкам п. з. „Fables populaires", які визначалися гуманною моралю та горячою любовою до простолюдя, особливо до тих, що терпіли нужду, тому й носили вони виразні цехи політично-суспільних писань. В українській літературі перший взернув увагу на байки П. Ляшамбоді Вол. Самійленко і переклав на нашу мову найкрасші з них.

## ПРОФЕСІОНАЛЬНИЙ РУХ В СОВІТСЬКИЙ РОСІЇ І УКРАЇНІ.

Професіональні робітничі орґанізації, це одна з дуже важних форм визвольної пролетарської боротьби. В Росії і на Україні почали вони організуватися ще до першої революції 1905 р. Революція 1905 року дала змогу здобути трівкіщий ґрунт та поширитися професіональним орґанізаціям на добре. До вибуху війни йшла жива та інтензивна праця в цьому напрямі. Це видно з оцих даних:

| | членів |
|---|---|
| В 1906 було в проф. орган. | 200.000 |
| „ 1907 „ „ „ „ | 245.000 |
| „ 1907 „ „ „ „ | 103.000 |
| „ 1909—1916 р. наслідком кризи та війни орґанізації розбилися. | |
| „ 1917 „ „ „ „ | 335.000 |
| „ 1918 „ „ „ „ | 2,532.000 |
| „ 1919 „ „ „ „ | 2,825.000 |

На початку 1918 р. отже по большевицькому захопленню влади в січні відбувся перший всеросійський зїзд професіональних орґанізацій. Взяло в ньому участь 19 профес. союзів з 2,532.000 членами. Найкращими орґанізаціями були: професіональна спілка металівців з 600.000 членів, текстильного промислу з 500.000 членів, кравців 125.000, друкарів 90.000.

Дня 2. листопада 1920 року відбувся знову всеросійський зїзд професіональних орґанізацій. Після звіту, в 1920 році до 1. липня було в професіональних орґанізаціях — 5,222.006 членів, з того на Україні — (в 8 губерніях) було 735.270 членів, значить 14.1%. Найсильніща орґанізація є серед залізничників, яка має 1,200.087 членів значить 23% всіх професіонально зорґанізованих робітників Росії, а далі йдуть металівці з 526.000 членами; текстильні з 382.222 членами, гірники з 234.570, учителі 204.739, хемічні з 126.907 членами і т. д.

Професіональний робітничий рух в Росії викликав був недавно занепокоєнне в большевицьких рядах.

Большевики, які своє правлінне опирають на 600,000 комуністах, боялися, що зорґанізовані професіональні робітники відберуть від них владу в свої руки.

Лєнін бувало до них говорив, що вони мають правити державою, а коли вони се буквально зрозуміли, зачався файт многих лівих комуністичних лідерів, а спеціяльно комісарів, проти цілої професіональної юнійної орґанізації в Росії.

Були навіть голоси за розвязанием юній.

Покищо справа так стоїть, що юнії є, бо вони засильні, аби їх комуністи могли розвязати, але власть в державі таки далі остається в руках 600,000 комуністів, котрі оповідають все і всюди, що лише вони спосібні провадити далі революцію і державу.

Одначе змагание між самовладою партією комуністів в Росії і на Україні та зорґанізованими робітниками не є скінчене, ані не є поріщене.

Воно може вибухнути кождої хвилі, і коли робітництво почується на силі повалити самовладну комуністичну партію, то воно збунтується проти неї і повалить її, а перебере власть у свої руки.

Розуміється, що тоді прийшов би конець большевизмови, бо загал робітників в Росії є соціялістичний, але не комуністичний ані большевицький.

Робітники прийшли би до порозуміння з селянами і разом завели би зміни в цілій господарці краю.





## ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

**(В сій рубрищі містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклинків).**

**Ціна одної стрічки 10 центів.**

NEWARK, N. J.

Українське тов. **„Боян"** устроює **КОНЦЕРТ** в память 60-літних роковин смерти Тараса Шевченка, **в неділю, дня 24. квітня 1921 р.** в церковній галі при **Court St.**, Newark, N. J. Початок точно о годині 7-ій вечером. Ціни місць: 50 і 35 центів. Запрошуємо весь український загал, прибути на сей концерт та помянути достойно безсмертного нашого Батька Тараса.
94-95 КОМІТЕТ.

NEWARK, N. J.

**Заходом Комітету Злуч. Товариств для несення помочи Україні**
устроюєсь представленне
**ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА**
**в суботу, дня 23-го квітня 1921 р.**
в гали Укр. Роб. Дому, під ч. 59 Beacon St., Newark, N. J.
Початок о годині 8-ій вечер.
Режісерка: п-ні Ю. Шустакевичева.

В представленню возьмуть участь знані і добрі аматори, котрі вже нераз трудились в представленнях на сей дохід. 95



### ЗАВІДОМЛЕННЄ.

Отсим завідомляється Пасейку Громаду, що Аматорський Кружок тов. Укр. Січи і тов. Укр. Згоди, виставить слідуючі штуки в слідуючих днях: 8-го мая с. р. — Блудний Син; 29-го мая с. р. — Кара за гріх і баль; 3-го липня с. р. оперетка Пошились в дурні. Тому проситься Пасайську Громаду запамятати повисше згадані дні і по можности здержатися від устроювання подібних підприємств на сих днях. 90i95

Дмитро Лещишин.







## ПОЧТОВІ ЩАДНИЧІ КАСИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Правительство Злуч. Держав удержує при своїх почтових урядах окремі щадничі каси, що приймають на процент і зберігають щадничі вкладки, та дає за них урядову поруку, що кожного часу на бажаннє вкладчика зложені на почті гроші будуть йому виплачені назад.

Кожна людина у віці 10 літ або висше може відкрити собі на своє імя таке почтове щадниче конто. Для того мусить зложити одного доляра, або й більше, в якім-небудь почтовім уряді, що має право приймати щадничі вкладки. В той сам час можна мати лиш одно почтове конто. Не дозволено мати їх більше як одно ні рівночасно складати гроші в ріжних почтових урядах. Почтовим урядникам заказано виявляти кому-небудь, окрім самого вкладчика, скільки він має зложених грошей. Чоловік не може контролювати почтового конта своєї жінки і взагалі втручатися в її ощаджені і зложені на почті гроші.

Кожний може вкладати гроші в почтову щадницю коли хоче і скільки хоче, поки його ощадности в почтовій щадниці не досягнут ьсуми $2.500 (не влічуючи відсотків).

Хто хоче відкрити почтове конто, повинен сам звернутися до почтового уряду, де йому дадуть всі потрібні інформації. Коли майбутний вкладчик ізза якоїсь важної причини не може сам прийти на почту, то може прислати за інформаціями свого заступника. Коли де почтовий уряд не має права приймати ощадностий, то щадниче конто можна відкрити писменно в щадничій касі иншого почтового уряду; місцевий почтмайстер дасть всі інформації і полагодить переписку в тій справі.

Коли почтове щадниче конто вже відкрите, тоді гроші можна вкладати особисто або через других осіб або пересилати їх грошевим переказом (мони-ордер) або в реджистрованім листі.

На вложені щадничі вкладки почтовий уряд видає почтові щадничі цертифікати, виставлені на імя вкладчика і як посвідка для него. Тиж щадничих посвідок не можна продавати і не можна переписувати на імя другої людини. Коли хто свою посвідку зґубить або знищить або коли йому вкрадуть, то почтова щаднича каса випише йому нову.

Вкладчик може вийняти свої щадничі вкладки, всі або частину, кожного часу, з того почтового уряду де їх зложив. Може відбирати їх сам або через свого заступника або через почту.

Почтові ощадности приносять відсотки у висоті 2% від вложеної суми на рік. Процент числиться від першого дня найблизшого місяця по виставленю щадничого цертифікату і платиться по цілім році від того дня, коли за той час капітал лишився в щадниці. За частину року відсотків не платиться.

Суми менші за одного доляра можна защадити, купуючи почтові марки по 10 центів за одну. Так звана почтова щаднича карта з десяти наліпленими марками має вартість одного доляра. Почтовий уряд виплатить за неї доляра готівкою або прийме її за доляра для відкриття почтового щадничого конта або долічить до ощадностей, що вже є на конті. Такі почтові щадничі карти почтові уряди дають даром.

Вкладчик може виміняти свої почтові вкладки, всі або частину, на так звані почтові щадничі бонди Злучених Держав, що дають $2\frac{1}{2}$% відсотків. Такі бонди є видані на суму $20, $500. Коли вкладчик виміняє свої ощадности на такі бонди, то може далі вкладати гроші в почтову щадницю, поки його вкладки не досягнуть знов суми $2.500.

## МІСТО ВИПОВІДАЄ ВІЙНУ ЩУРАМ.

Місто Ню Лондон, в стейті Конетикат, задумує повести правдиву війну проти щурів, котрих обжаловують за переношеннє бубонічної холери. Пляни міста вийшли на верха, коли стейтовий комішенер здоровля зажадав від стейтової леґіслятури визначення 30,000 долярів на війну проти щурів. Місто Ню Лондон думає піймати 5,000 щурів. Пропонований в стейтовій леґіслятурі закон має на ціли охороненнє міст та портів стейту Конетикат від бубонічної холери.

## ПОДВІЙНА СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ НЕОСТОРОЖНІСТЬ ДІТОЧУ.

В Ню Йорку трафилася така нещасна пригода: Пані Фішер, котра живе на третім поверсі, отворила вікна свого мешкання, бо бачила, яка гарна весняна погода вибралася на дворі. В хаті бавилися її діти, 7-літний хлопець, 8-літна дівчина, 2-літна дитина лежала в колисці, забавляючися власними ногами. Нагло дитина зацікавилася гамором, доходячим з подвіря через отворене вікно; дитина вилізла з колиски і підбігла до вікна. Заким діти та мати мали час добре зрозуміти, що сталося, дитина уже була на вікні, а за хвилину її кучерява голова зникла за вікном. Мати кинулася за дитиною. Щоби зловити її за ноги, вона перехилилася через отворене вікно. Та дитину вона лише діткнула пальцями, зате сама стратила рівновагу і полетіла долів коміть головою. Упала недалеко від своєї дитини. Шпитальний лікар, покликаний сусідами, що збіглися на крик малих дітий, ствердив, що дитина погибла на місци, а безпритомну матір забрали до шпитаря, але її не ворожать життя.

## СИН МІЛІОНЕРА ПОПОВНИВ САМОУБИЙСТВО ЧЕРЕЗ ФІНАНСОВІ КЛОПОТИ.

Джек Кюдегі, син звісного властителя великої різниці Кюдегі енд Ко., поповнив вчора в місті Лон Анджелес самоубийство. Жена його розказує, що коло десятої години вечером її муж взяв шротову ружницю, котрої вживав до польовання на качки, і пішов з нею до купальні. Опісля вийшов з купальні і пішов з рушницею в руці до своєї спальні. За хвилю вона почула вистріл, а вбігши до комнати мужа побачила, що муж поповнив самоубийство вистрілом з рушниці. Жена перечила, щоби вона мала мати якенебудь непорозуміннє з мужом, а поліція, роблячи слідство над самоубийством, викрила, що того самого дня Кюдегі дістав лист від свого банкира, в котрім повідомив Кюдегі, що не може уділити йому позички, якщо сестра його не заручить за позичку. Рівночасно найдено телеґраму від сестри, в котрій вона каже, що не може вволити його волі. Через те поліція поясняє самоубийство богача фінасовими клопотами.

## ЩО КОШТУВАВ ПАМЯТНИК БОЛІВАРА?

Памятник полуднево-американського революційного героя ґенерала Болівара, котрий република Венесуеля подарувала Злученим Державам, а котрий відслонено сими днями при участи американського президента Гардинґа, був зроблений американською різьбаркою панею Салі Джеймс Фарнґем. Каже вона, що працювала вона над різьбою повних двайцять літ, бо почала різьбити її ще в році 1901; в тім році її, зложеній тяжкою хоробою в однім нюйорськім шпитали, донесено, що комісія, котра мала вибрати відповідного різьбаря для вирізьблення статуї, вибрала її до сеї почесної праці. В праці зазнала вона богато перешкод, а раз цілий модель був знищений так, що вона мусіла робити все на ново. Викінченнє різьби коштувало разом коло 55 тисяч долярів.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“**



## ДРІБНІ ОДОЛОШЕННЯ

**Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.**

**Пошукую** свого краяна **ІВАНА ДУЧИМІНСЬКОГО** з села Гординя, пов. Самбір, Гал. Чотири місяці тому перебував в Акрон, Огайо. Взиваю його, щоби зголосився на мою адресу в дуже важній справі. Хто о нім знає зволить звернути його увагу на се пошукуванне. WASYL FURDYN, 2613 E. 31st St., Lorain, Ohio. 95-96

**Пошукую** в Америці мого шваґра **АНДРІЯ СЛОБОДЯНА,** родом з села Росохач, повіт Коломия. Прошу напишіть до мене шваґре на адресу: ВАСИЛЬ ДРАГАНЧУК, Ukr. Prac. Tabor, I. Kuryn, II. Sotnia, Liberec, (Reichenberg), Checho-Slovak Rep., Europe. 95-96

**Пошукую** свого брата в дуже важній справі. Він походить з села Брідок, повіт Заставна, Буковина. Перебував в Мінеаполіс, Мінесота. Хтоби о нім знав або він сам, зволить зголоситися: MARIA KOLYBABA (з села Погорилівка), 266 Lake Street, Akron, Ohio. 94-95